

# Hvad ser du?

Det kommende årtusindeskifte kalder mange tanker frem. Den Guds mand *Moses* sagde i sin bøn: »Tusinde år er i Dine øjne som dagen i går, der svandt, som en nattevagt« (Salme 90,4).

For Ham, der er evig, er tusinde år en såre liden stund, og et menneskeliv noget, der flyver af sted (vers 10).

Det sidste oplever enhver, der er blevet gammel, og det lader ham/hende ane, at tusinde år også er en kort tid.

Ikke blot det – man begynder også at ane *en vis samtidighed med de svundne slægter*.

\*

*Samtidighedsfølelsen* er det inderste i enhver folks nationale bevidsthed. Den binder folket sammen med de foregående slægter og giver dets historie betydning for i dag.

Uden denne historiske »samtidighed« mister folket sin identitet – at være dansk bliver betydningsløst – når vi ikke mere er bundet sammen med forrige tiders danske mænd og kvinder, er vi heller ikke mere bundet sammen med hinanden som danskere i dag – vi tilhører »verdenssamfundet« og er betænkelige ved nationalfølelsen og fædrelandskærligheden.

Danmarks-historien er blevet et underordnet fag i den offentlige skole. *Samtidsorientering* anses for mere betydningsfuld. Dermed er samtidighedsfølelsen med hele Danmarks historie forsvundet – nationalbevidstheden reduceret og fædrelandskærligheden nedvurderet.

\*

Lad ærkebiskop *Eskil* der levede i årene 1100 til 1181, tjene som eksempel på vor samtidighedsfølelse med de forgangne slægter. I 1156 blev han på en rejse gennem Europa taget til fange af nogle røvere, tilskyndet dertil af den tysk-romerske kejser *Frederik Barbarossa*, der var fjendtlig stemt imod *Eskil*.

Der blev krævet løsepenge for at slippe ham fri, men *Eskil* sendte da følgende brev hjem til Danmarks konge:

*Eskil*, ærkebiskop i Lund, Jesu Kristi fange, hilser Danmarks konge og stormænd, biskopper, abbeder, hele gejstligheden og folket. Den, som ikke har fortjent sine lidelser, er lykkelig i sin ulykke. Det er en trøst, når man anses for skyldig, dog at være uskyldig. Derfor ro-

ser jeg mig af mine lænker; årsagen til at jeg bærer dem, er mig til trøst, og er ikke noget, der piner mit sind. Dette vidnesbyrd fra min samvittighed er min hæder. Men nu skal I, mine herrer og mine venner, mine brødre og mine præster, høre om grunden til mit fangenskab. Jeg tror, at I vil bede des inderligere for mig, når I erfarer, at det snarere er Kristus, som lider i mig, end mig, der lider for Kristus. Gud, Guds søn og begges Ånd ved, at jeg ikke lyver. Den tysk-romerske kejser påstår, at jeg har forset mig groft imod ham, og beskylder mig for at have mindsket hans rige og hans kronens glans. Men når jeg ransager min samvittighed angående dette, om *hvor* eller *hvornår* jeg skulle have gjort det, kan jeg slet ikke finde det. Dommen over mig fældes – Gud ske lov – kun over en anklaget, ikke over en, der er overbevist om sin skyld; skønt jeg er uskyldig, er jeg blevet anset for en misdæder. Men netop dette er min hæder, dette er min triumf. Så inderligt ønsker jeg nemlig det Danske Riges hæder og den danske kirkes ophøjelse, at det er mig kæretere at lide for den end at herske i den.

Derfor vender jeg mig til Eder, mine herrer og venner, mine brødre og præster. Jeg beder om Eders forbøn, Eders omsorg, Eders medlidenhed. Det er dog kun med Eders *bønner*, at jeg beder Eder løskøbe mig uskyldige. Jeg formaner og foreskriver Eder, at ingen af Eder fordrister sig til at tænke på nogen anden form for løskøbelse. Jeg er nemlig en gang løskøbt ved Kristi blod, og behøver ikke atter at løskøbes. Desuden er det allerede så vidt med mig, at mit kød næppe er mere; mit legeme er svagt, min sjæl, der begærer at dø og være med Kristus, trænger kun til Kristi løskøbelse. Hans blod er løskøbelse for mig; hans blod er betaling for mig. Det er uværdigt at løskøbe en mand, hvis liv er uden værd. I øvrigt ville en løskøbelse, hvorved kirkens frihed gik til grunde, og der kun erhvervedes trældom, være en skændsel. Jeg sætter visselig ikke så megen pris på livet, at jeg er ivrig efter en kort forlængelse, og selvom jeg blev løsladt, ville jeg hellere sætte livet på spil, end at den almindelige frihed for mit livs skyld skulle trædes under føde. Lad min død gavne den kirke, som jeg ikke har formået at gavne, medens jeg i levende live stod i spidsen for den. For en biskop gælder det, at hvis han ikke kan leve for menigheden, kan han i det mindste dø for den.

\*

Ingen kan læse dette brev uden at blive betaget – hvilken værdighed – hvilken karakter (man mindes uvilkårligt *Søren Ki-erkegaards* ord om at »træde i karakter«) – ja, man spørger, om vort folk har en sådan biskop i dag. Og han var endda katalik. Samtidighedsfølelsen er der straks. Vel er dette brev et gammelt dokument, men *Eskil* der skrev det, og vi, der læser det ca. 850 år senere, er »samtidige«!

Noget tilsvarende oplever vi, når vi læser *folkeviserne* (*Dronning Dagmar ligger ud i Ribe syg* – m.v.) eller *Peder Palladius' visitatsbog* fra reformationstiden eller *Leonora Christinas Jammersminde* fra hendes 22 år i *Blåtårn* eller – eller – vi kunne blive ved med at fremdrage de mange erindringer fra historien, der fremkalder samtidighedsfølelsen med de svundne slægter. Allerstærkest opleves den måske, når man læser *Saxo Grammaticus' skildring af biskop Absalon* og hans bedrifter i hans vældige *Danmarks Krønike* (Gesta Danorum) fra omkring år 1200.

\*

Samtidighedsfølelsen med de svundne slægter i vor historie er en hjælp til, at Danmark ikke bliver os en ligegyldighed. Den er en tilskyndelse til, at vi tager vort ansvar for dagens Danmark på vort hjerte.

Netop fordi det er en fornemmelse af *samtidighed* med dem, der var danskere før os, er det ikke en romantisk dvælen ved visse »store« øjeblikke i vort lands historie – man *dvæler* jo ikke ved det, man er samtidig med.

Vi er også »samtidige« med *alt det syndige og grusomme* i landets historie og derfor i en vis forstand medskyldige. Et folk må høste, hvad det har sået – høsten kan komme generationer efter, at sæden blev sået.

\*

*Helligånden* skænker os samtidighed med vor Herre og Frelser – vi er korsfæstet sammen med Ham, begravet og opstanden med Ham – ja, sat med Ham i den himmelske verden.

Så dyb og så mægtig er den folkeligt nationale samtidighedsfølelse ikke og kan ikke være det, thi den er *afkødet* – af

det *danske kød* for vort folks vedkommenhed.

Netop fordi den nationale samtidighedsfølelse er af kødet, strækker den ikke til. Også den må »fødes påny«, om den skal kunne, hvad den bør kunne: *løfte vort folk ind for al nådens Gud i disse sidste dage*.

Enhver dansker, der af Gud den Almægtige har modtaget den største af alle gaver: *Helligånden* og dermed er blevet født påny, er blevet dansker *på en ny måde*. Ligesom Jesus af Nazaret var en israelit på en aldeles ny måde, er vi blevet danskere på en tilsvarende ny og forundelig måde.

Vi ser (i modsætning til *historikerne*, der beskriver vort lands historie og forsøger at forklare den – og i modsætning til *politikerne*, der søger at løse vort lands økonomiske, sociale og udenrigspolitiske problemer på deres måde), at synd altid har været og i dag i udpræget grad er vort folks »hovedproblem«. Vi kan ikke som vor Herre Jesus sone folkets synd, thi vi er selv syndere, frelst af nåde. Men vi kan bekende vort folks synd som vor egen, og vi kan gå i forbøn for vore landsmænd. Vi kan tillige advare vort folk og kalde det til omvendelse. Vi har adgang til Gud den Almægtige og er derfor i stand til at »udrette« uendeligt mere til vort folks bedste end vore politiske ledere.

\*

*Oswald Chambers* var feltpræst for de engelske tropper i *Ægypten* under første verdenskrig. Han fordybede sig i *Jobs* bog og opfordrede soldaterne til at have den med ud i skyttegravene. Synden har efter hans opfattelse medført, at *det tragiske er et grundvilkår i tilværelsen*, og at *forløsningen i Kristus er den eneste vej ud heraf*.

*Oswald Chambers* anså bønnen for *det egentlige åndelige arbejde* – et arbejde, der som ethvert arbejde af betydning ikke kan gøres ordentligt, hvis det kun udføres lejlighedsvist – et arbejde, der kræver helhertethed, målbevidsthed og sejrende tro.

\*

Samtidigheden med vort danske folk i dets tusindeårige historie er af *organisk* art. Vi er lemmer på et *folkelegeme* og som sådanne både meddelagtige og medskyldige i det danske folkelegemes samlede historie.

Men Helligåndens samtidighed med vor Frelser og Herre gør os til lemmer på Hans *åndelige legeme*, menigheden af de førstefødte, hvis borgerskab ikke er i Danmark, men i Himlene.

Det *tragiske* har været en hovedbe-

standdel af vor historie, thi blodsudgydelse, uretfærdighed, fattigdom, nød og elendighed har for store dele af svundne slægters vedkommende været deres arv og lod her i livet.

Man kan måske sige, at det altid har været statsledelsens mål at overvinde det tragiske, men at det aldrig er lykkedes – end ikke velfærdsstaten har overvundet det. Vel er der gjort ende på megen nød, og vel er spedalskhed, pest og andre epidemiske sygdomme overvundet – men det tragiske er ikke overvundet. Mennesker rammes stadig deraf og oplever trods alle velfærdsstatens hjælpemidler deres totale hjælpeløshed midt i tilværelsen.

Forløsningen i Kristus er den eneste sejr over det tragiske. Det vidner mange af Guds børn om. Evangeliet gav dem en forvisning om, at det svære, der ramte dem, ikke var en tilfældighed og meningsløshed, men styret af Gud.

\*

Danmarkshistorien nærmer sig ligesom verdenshistorien sin afslutning. Herrens dag er nær – en mulmets og mørkets dag, en rædselens og ulykkens dag. Velfærdsstaten er magtesløs den dag.

Men Kristus er ikke magtesløs, og de, der kender Ham, holder ud i deres tjeneste for Ham i det danske folk – holder først og fremmest ud i den tjeneste, ud fra hvilken al anden tjeneste udspringer: *forbønnens, syndsbekendelsens og taksigelsens*.

På Herrens dag kulminerer det tragiske – og bringes med Kristi genkomst til op-hør.

Indtil da står Herrens hellige i vort land på forløsningens faste grund som vidner om Herren og Hans sejr og som forbedere for folket – et bolværk imod mørkets magt – ja, mere end det: som sejrvindere over mørket.

\*

Paulus kalder sin kamp for *troens gode strid*. Det er en strid med håb imod håb – en strid imod ondskabens åndemagter i himmelrummet – en strid imod tidsånden og alt, som svækker troen.

Denne strid kan man ikke føre igenem til sejr, hvis man er for selvoptaget.

Samtidighedsfølelsen med de forgangne slægter er en hjælp ud af selvoptagetheden. Den sætter os ind i så stor en sammenhæng, at vi ikke overbetoner vor egen betydning.

Samtidigheden med vor Herre Jesus gør ende på selvoptagetheden, thi vi er døde med Kristus og opstået med Ham til et helt nyt liv, hvis kilder er i den himmelske verden.

Læs Fadervor! Du finder ikke ordet »jeg« eller »mig« eller »mit« i den. Det nærmeste, du kommer derpå, er ordet »os« – men det ord befrier dig fra selvoptagetheden. Når du f.eks. beder: »Giv os i dag vort daglige brød,« kommer du straks i tanke om alle dem, der lever i den dybeste nød, og glemmer din egen lille verden og alle dine luksusproblemer og er fri til at være noget for andre.

Samtidighedsfølelsen og *solidaritetsfølelsen* følges ad. Vi er lemmer på et legeme; vi er stene i en bygning, vi er brødre og søstre både i rent menneskelig henseende og som Guds børn i Guds store familie af førstefødte.

\*

Kærligheden må ikke blive kold. Selvoptagetheden udslukker den. Samtidighedsfølelsen og solidaritetsfølelsen holder den i live. Vi kan gøre den første linie i *Norges* marvfulde nationalsang til vor: »Ja, vi elsker dette landet...« thi vi elsker Danmark og bærer det på vort hjerte. Vi føler ansvar for det.

Og samhørigheden med Herrens nådesudvalg fornyer kærligheden fra dag til dag, thi ingen af os kan forstå, hvorfor Gud har udvalgt mig og skænket mig sin herlighed. Det bliver større og mere underfuldt for os for hver ny dag. Derfor føler vi ansvar for hinanden og føler et fælles ansvar for vort folk.

Gud skænker os den nåde, som gør ende på selvoptagetheden og skaber *selvhengivelsen*. Hermed følger *saligheden*.

\*

Vi nærmer os et årtusindeskifte og forstår, at vort eget liv er et kort led i slægtens lange historie, kort – men dog af evighedsbetydning i kraft af vor Herres Jesus Kristi udvælgelse og nåde.

Vi er kaldet til at tjene Guds frelsesplan i vort slægtled og dermed Guds frelestanker for alle forgangne slægter og alle kommende.

Vort liv er *det evige liv midt i tiden og forgængeligheden*.

Det alene strækker til – dets virkninger er ubegrænsede af tid og rum. Det er stort – men verden kan ikke se dets storhed – den er kun åbenbar for troen.

Tænk på vor Herre Jesus! Han gik omkring og gjorde vel – han udvalgte små ubetydelige mennesker til sine efterfølgere – og han undgik bevidst at bygge noget op, der var stort i verdens øjne, f.eks. en stor organisation med en stab af medarbejdere og repræsentanter rundt omkring i verdens større byer – og just fordi Han gik al jordisk storhed forbi, har Hans værk så

stor en magt, at hele universet bliver underlagt Ham.

Vi er kaldet til at arbejde som Han, d.v.s. at undgå al jordisk storhed og den dermed forbundne sikkerhed. Lad os forblive små og betydningsløse i verdens øjne, da mister vi ikke vor kraft. Lad os være opmærksomme på, at det, som er stort i verdens øjne, er Herren en vederstyggelighed.

Lad os være opmærksomme på de små, »betydningsløse«, beskedne, stiltfærdige Guds børn – hos dem kan vi som regel lære mest.

Kun da er vi grebet af *den evige storhed*, hvis væsen er Guds eget væsen: Hans kærlighed og retfærdighed, hans sandhed og nåde. Da søger vi ikke mere vort eget og kan derfor bede i kærlighedens solidaritet med vort folk for vort folk – ja, vi kan omspænde hele skabningen med vor

bøn og vort suk, thi det evige liv strækker sig imod alt det skabte.

Da øver det kommende årtusindeskifte den virkning på os, at vi erfarer evigheden midt i tiden og fryder os over, at vor Gud er *Skaberen* af alt, altså også af tiden – og som *Skaberen* af alt er Han *Herren* over alt og dermed den, som styrer historien efter sin vilje imod sit mål (altså også Danmarks-historien) – og som *Skaberen* og *Herren* er Han i sin Søn, Jesus Kristus, *Forløseren*, som genopretter alt, så alt bliver til pris for Hans herlighed, og det tragiske ingen mulighed mere har.

\*

*Vi er altid kun en liden flok – altså også ved nytårsstævnet i Åhus.*

Men om vi så kun var to eller tre, ville det ikke betyde en begrænsning af vor

kraft, thi Jesus har lovet at være iblandt os.

Vi tænker os, at dagene vil forløbe således (men vi forbeholder os retten til ændringer):

*Torsdag* d. 30. december:

*Aftenmøde* kl. 20.00.

*Fredag* d. 31. december:

*Formiddagsmøde* kl. 10.30.

*Fælles bøn* kl. 16.30.

*Nytårsmøde* kl. 22.00 – 24.00.

*Lørdag* d. 1. januar:

*Gudstjeneste* kl. 10.30.

*Fælles bøn* kl. 16.30.

*Aftenmøde* kl. 20.00.

*Søndag* d. 2. januar:

*Gudstjeneste* kl. 10.30.

Vi sætter tid til side, så vi kan lytte til *monarkernes* og *statsministrenes nytårstaler*.

\*